

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту історії, права
та міжнародних відносин

 О. Жуков

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МОДЕРНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

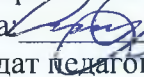
Спеціальність 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма Історія та археологія

Перший (бакалаврський) рівень

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту історії, права
та міжнародних відносин
«28» серпня 2025 р.

Голова Світлана МОЦАК
кандидат педагогічних наук, доцент

Суми – 2025

Розробник:

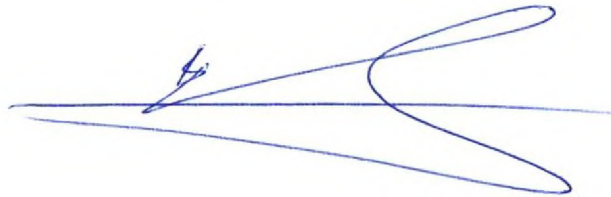
Кудінов Дмитро Валерійович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України

Тарабан Юрій Валентинович – PhD, старший викладач кафедри історії України

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри
кандидат історичних наук,
доцент

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a horizontal line, identifying Vyacheslav Olshchuk.

В'ячеслав ОЛІЦЬКИЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 10	Бакалавр	Обов’язкова
		Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		5-й 6-й
		Лекції
		48 год.
		Практичні, семінарські
		60 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		188 год.
		Консультації:
		4 год.
Загальна кількість годин – 300		Вид контролю: 5-й семестр – екзамен 6-й семестр – екзамен

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна-дисципліна «Модерна історія України» є однією з фундаментальних історичних дисциплін. В рамках даного курсу вона охоплює частину нової (модерної) історії України від кінця XVIII ст. до завершення Другої Світової війни. Комплексне вивчення різних аспектів вітчизняної історії вказаного періоду має забезпечити системне уявлення про історичні процеси.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Модерна історія України» є ознайомлення студентів з процесами й явищами вітчизняної історії серединного періоду епохи Модерну (відповідно періодизації світової історіографії).

Навчальна дисципліна «Модерна історія України» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми (цикл професійної підготовки).

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**:

ІК 1. Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

СК 13. Здатність аналізувати події і процеси національної історії у загальноєвропейському та загальносвітовому контекстах.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Модерна історія України» базується на знаннях таких дисциплін як «Середньовічна та ранньомодерна історія України». Паралельно вивчаються «Модерна історія країн Європи та Америки» та «Історія Центральної і Східної Європи».

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

ПРН 15. Аналізувати та пояснювати суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів

Розподіл балів (V семестр)

Поточний контроль									Разом	Екзамен	Загальна сума
Розділ 1			Розділ 2						63	25	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
Поточний контроль											
7	7	7	7	7	7	7	7	7			
Контроль самостійної роботи									12		
1	1	1	2	1	2	1	1	2			

Розподіл балів (VI семестр)

Поточний контроль														Разом	Екзам н	Загалъ а
Розділ 3						Розділ 4				Розділ 5						
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	56	25	100
Поточний контроль																
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			
Контроль самостійної роботи														19		
2	1	2	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2			

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, участі у семінарах, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

– **63 (5 семестр) або 56 (6 семестр) балів:** участь у *семінарах* – підготовка аналітичних звітів та доповідей і пред'явлення результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю.

– **12 (5 семестр) або 19 (6 семестр) балів:** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка рефератів, есе тощо.

– **25 балів:** екзамен.

Разом – **100 балів.**

Оцінювання результатів аудиторної роботи здійснюється за наступними критеріями:

5-й семестр

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
7	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та правильно інтерпретує явища та процеси історії України; виконує всі завдання; проявляє творчість і оригінальність в аналізі процесів і явищ минулого; висловлює і обґрунтовує власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження. Під час заняття продемонстрована активність та ініціативність.

6	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та в цілому правильно інтерпретує явища та процеси історії України; виконує завдання, однак допускає неточності; може визначати спільні та відмінні риси понять; висловлює власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження. Під час заняття продемонстрована ініціативність.
5	Здобувач вищої освіти відповідає на більшість питань семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та здебільшого правильно інтерпретує явища та процеси історії України; виконує завдання з неістотними помилками; може визначати спільні та відмінні риси понять; висловлює власну думку щодо предмету заняття, утім, складно підбирає аргументи на її підтвердження.
4	Здобувач вищої освіти дає відповіді на питання семінарського заняття, відтворює дефініції та пояснює зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає, проте неточно інтерпретує явища та процеси історії України; завдання виконує, однак не в повному обсязі; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, допускаючи незначні помилки.
3	Здобувач вищої освіти дає відповіді на більшість питань семінарського заняття, відтворює дефініції загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; в основних рисах розуміє й інтерпретує явища та процеси; завдання виконує з помилками; не може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, називаючи при цьому їх ознаки.
2	Здобувач вищої освіти дає відповіді на частину питань семінарського заняття, частково відтворює дефініції загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; помилково розуміє й інтерпретує явища та процеси; завдання виконує з помилками; не може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу.
1	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не відповідає на питання, що винесені на розгляд, з труднощами виконує завдання, допускаючи змістовні помилки, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття.
0	Відсутність на занятті

6-й семестр

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
4	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та правильно інтерпретує явища та процеси історії України; виконує всі завдання; проявляє творчість і оригінальність в аналізі процесів і явищ минулого; висловлює і обґрунтовує власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження. Під час заняття продемонстрована активність та ініціативність.
3	Здобувач вищої освіти дає відповіді на більшість питань семінарського заняття, відтворює дефініції загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; в основних рисах розуміє й інтерпретує явища та процеси; завдання виконує з помилками; не може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, називаючи при цьому їх ознаки.

2	Здобувач вищої освіти дає відповіді на частину питань семінарського заняття, частково відтворює дефініції загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; помилково розуміє й інтерпретує явища та процеси; завдання виконує з помилками; не може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу.
1	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не відповідає на питання, що винесені на розгляд, з труднощами виконує завдання, допускаючи змістовні помилки, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття.
0	Відсутність на занятті

4.2 Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки студента для підсумкового контролю з дисципліни (екзамен)

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21-25	A	Відмінно	Оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, творче висвітлення.
16-20	B	Добре	Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем.
11-15	C		Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем.
6-10	D	Задовільно	Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу.
1-5	E		Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні негрубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, невмінням навести приклади до теоретичного матеріалу.
0	FX	Незадовільно	Оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>).

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни «Модерна історія України» можуть бути:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій. Передбачас виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

Питання для підсумкового контролю (V семестр):

1. Зростання меж Російської імперії на південному заході й адміністративно-територіальні зміни на українських землях.
2. Війни антифранцузьких коаліцій та Україна.
3. Соціально-економічний розвиток Наддніпрянщини: сільське господарство, промисловість, інтеграція України до Всеросійського ринку, загострення кризи кріпацтва й початок занепаду поміщицького землеволодіння.
4. Масонські ложі в Україні.
5. Польський визвольний рух першої половини XIX ст. на території України.
6. Декабристський рух в Україні.
7. Кирило-Мефодіївське товариство.
8. Повстання військових поселенців.
9. Повстання в Севастополі у 1830 р.
10. Київська козаччина й похід у Таврію за волею.
11. Революційна ситуація в Росії та проведення реформ щодо модернізації російського суспільства: український вимір.
12. Умови та особливості реалізації Селянської реформи.
13. Реформи місцевого самоуправління, фінансова, судова, військова, освітня реформа.
14. Індустріалізація в Україні у 1860–1890-ті роки.
15. Фінансова реформа Вітте.
16. Російський визвольний рух на українських землях, 1861–1904 рр.: організаційне оформлення земсько-ліберальної опозиції, ходіння в народ, народництво, перші робітничі організації, марксизм.
17. Єврейський національний рух у пореформений період: єврейські погроми та загострення «єврейського питання» за рисою осілості, єврейська міграція з України, сегментація єврейського національного руху, Бунд та інші політичні партії єврейського населення.
18. Кримсько-татарський національний рух наприкінці XIX – на початку XX ст.
19. Український національно-визвольний рух: хлопомани, громадівський рух, Братство тарасівців, Загальноукраїнська безпартійна організація, українські партії.
20. Загострення політичної кризи в Російській імперії: економічна криза 1900–1904 рр. та її наслідки, Полтавсько-Харківське повстання, робітничий рух, Російсько-Японська війна.
21. Революція 1905–1907 рр. на українських землях: страйковий рух робітництва, селянський рух, учнівський рух та рух службовців, збройні виступи в промислових центрах України, опір єврейським погромам.
22. Думські виборчі перегони на території України. Українська парламентська громада.
23. Третьочервневий переворот: дуалістична монархія, посилення політичної реакції, специфіка проведення думських виборів у 1907 та 1912 роках.
24. Столипінська аграрна реформа та її наслідки.
25. Соціально-економічний розвиток українських земель у 1907–1914 рр.

26. Адміністративно-територіальний устрій західноукраїнських земель після Першого розділу Речі Посполитій.
27. Національна політика Габсбургів. Реформи Марії Терезії й Йосипа II.
28. Соціально-економічний розвиток Західної України наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
29. Піднесення національного руху в Галичині: діяльність Клерикального товариства та Руської трійці.
30. Галицьке повстання 1846 р.
31. «Весна народів» на західноукраїнських землях: політичні рухи, діяльність Головної Руської Ради, українське культурне відродження під час революції, Львівське збройне повстання, селянський рух, батальйон руських гірських стрільців, значення «весни народів» для національного відродження на західноукраїнських землях.
32. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель у другій половині XIX – на початку XX ст.: «комора економічних абсурдів», залізничний транспорт, аграрні відносини, еміграція, кооперація, промисловість і торгівля, формування робітничого класу, трансформації селянства.
33. Епоха Голуховського у Галичині.
34. Москвофіли, українофіли й радикали.
35. Діяльність Народної ради.
36. Українські партії Західної України, 1890–1914 рр.
37. Боротьба за загальне виборче право. Українські парламентарі в рейхстазі.
38. Російський, німецький, польський, мадярський світи й українські культурні перспективи.
39. Піднесення української модернової культури: «Історія русів», харківські романтики, Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Основа, Євангеліє українською, українська абетка. Царська мовна політика й українське слово.
40. Галичина – український П'ємонт: «теплий клімат» для національної культури та можливості її реалізації.
41. Література й видавнича справа в Україні в XIX – на початку XX ст.
42. Українське образотворче мистецтво в XIX – на початку XX ст.
43. Музика й театр в XIX – на початку XX ст.
44. Кіномистецтво в Україні на початку XX ст.
45. Розвиток освіти в Україні в пореформений період.

Питання для підсумкового контролю (VI семестр):

1. Протиріччя імперіалістичних таборів і плани розтину українських земель напередодні Першої світової війни.
2. Російська окупація Галичини та Буковини.
3. Загострення економічної та політичної кризи в Російській імперії: українські приклади.
4. Створення, організація та структура Центральної Ради.
5. I та II Універсали Центральної Ради.
6. Революційні події 1917 року в Криму.

7. Жовтневий переворот та захоплення влади в Києві Центральною Радою. III Універсал.
8. Перший більшовицький наступ в Україні.
9. Формування радянських органів влади в Україні наприкінці 1917 р. – на початку 1918 р.
10. Брест-Литовська мирна угода й німецько-австрійська окупація України.
11. Державний і правовий устрій першої Української Народної Республіки.
12. Внутрішня політика Гетьманату: інститути влади, судова реформа, Державна варта, реформування збройних сил, аграрне питання, освіта, наука та культура. Активність Української Держави на міжнародній арені.
13. Переговори між РРФСР і Українською Державою.
14. Український національно-державний союз і Український національний союз.
15. Ліва радикальна опозиція періоду Гетьманату.
16. Антигетьманське повстання й зречення Скоропадського від влади.
17. Перший Кримський крайовий уряд. Українсько-кримські відносини.
18. Відновлення УНР. Внутрішня та зовнішня політика II УНР.
19. Другий наступ більшовиків в Україні. УСРР: особливості державного та соціального устрою.
20. «Воєнний комунізм» в Україні.
21. Другий Кримський крайовий уряд і Кримська радянська соціалістична республіка.
22. Режим денікінщини в Україні.
23. Третій наступ більшовиків в Україні.
24. Антибільшовицький повстанський рух і військові акції УНР влітку 1919 – на початку 1920 років. Перший зимовий похід.
25. Револьюційна повстанська армія Нестора Махно.
26. Радянсько-польська війна й УНР.
27. Війна Радянської Росії проти Російської армії барона Врангеля.
28. Другий зимовий похід і Холодноярська республіка.
29. Листопадовий чин і початок українсько-польської війни.
30. Проголошення Західноукраїнської народної республіки. Внутрішня та зовнішня політика ЗУНР.
31. Українське питання на Версальській конференції.
32. Чортківська офензива й польська окупація ЗУНР.
33. УГА в боях на стороні УНР, Добровольчої армії та Радянської Росії.
34. УСРР у складі радянської федерації.
35. УСРР на міжнародній арені.
36. Адміністративно-територіальні перетворення в УСРР.
37. Політика українізації й коренізації, 1923–1932 рр.
38. «Культурна революція» в УСРР.
39. Внутрішньопартійна боротьба й формування тоталітарної системи в СРСР у 1920-ті роки.
40. Голод 1921–1923 рр. і перехід до Нової економічної політики.
41. Радянський ринок: госпрозрахунок, трести, оренда, роздрібна торгівля, дрібний та середній бізнес, концесії. Криза НЕПу.
42. Індустріалізація в УСРР / УРСР: сутність, фінансові джерела, планування, наслідки.

43. Стаханівський рух.
44. Колективізація й боротьба з куркульством.
45. Голодомор 1932–1933 рр.
46. Українська радянська державність у 1930-ті роки.
47. Сталінські репресії: причини, форми, масштаби, виконавці, об'єкти переслідування. ГУТАБ.
48. Крим у міжвоєнний період.
49. Статус українських земель у складі II Речі Посполитої. Міжнародне визнання суверенітету Польщі над західноукраїнськими землями.
50. Українське питання в Польщі. Політика уряду народових демократів по відношенню до поневолених територій.
51. Режим санації у II Речі Посполитій та українці.
52. Економічний розвиток «східний кресів».
53. Кооперативний рух у Галичині і Волині.
54. Участь українських партій в політичному житті Польщі.
55. Таємний український університет.
56. Створення та діяльність Організації українських націоналістів.
57. Окупація Румунією Буковини та Бессарабії. Хотинське повстання.
58. Національна та економічна політика румунського уряду в 1920–1930-ті роки.
59. Український національний рух в Румунії.
60. Опір румунізації та соціальному визиску. Татарбунарське повстання.
61. Закарпаття після розпаду імперії Габсбургів – спроби самовизначення.
62. Закарпаття у складі Угорської радянської республіки.
63. Тріанонський мирний договір і прилучення Закарпаття до Чехословаччини.
64. Політичний розвиток Закарпаття в 1920–1930-ті роки.
65. Економічна та національна політика чехословацького уряду.
66. Діяльність українських громадських та політичних організацій Закарпаття.
67. Мюнхенська угода й проголошення автономії Закарпаття. Проголошення незалежності Карпатської України. Угорська окупація.
68. Ідеологічне середовище та культурні процеси в радянській Україні міжвоєнного періоду. Тенденції культурно-мистецького розвитку.
69. «Розстріляне відродження».
70. Освіта й наука України, 1920–1930-ті роки.
71. Література та видавнича справа, 1920–1930-ті роки.
72. Українське образотворче, театральне й музичне мистецтво, 1920–1930-ті роки.
73. Фото- та кіномистецтво України, 1920–1930-ті роки.
74. Культурні процеси на українських землях в Польщі, Румунії, Чехословаччині.
75. Культурне та освітньо-наукове життя української діаспори, 1920–1930-ті роки.
76. Духовне життя в радянській Україні: становище церкви в радянській Україні, Українська автокефальна православна церква, антирелігійна діяльність радянських органів влади, репресії проти духовенства та нищення культових пам'яток УРСР.

77. Україна в геополітичних планах держав Осі.
78. Радянська окупація східних регіонів Польщі та Бессарабії.
79. Радянська західноукраїнських земель. Український національний рух на територіях окупованих нацистами.
80. Наступ військ країн Осі в УРСР.
81. Встановлення окупаційного режиму: запровадження нового адміністративно-територіального устрою нацистами, лан «Ост» та кроки його реалізації, розвиток економіки України під нацистською владою, гастарбайтери, життя громадян на окупованих землях.
82. Колабораціонізм. Створення та бойовий шлях дивізії СС «Галичина».
83. Голокост та геноцид населення України під час Другої світової війни.
84. Організація Українського штабу партизанського руху та підготовка партизанських загонів до діяльності в тилу противника.
85. Переслідування нацистами українських націоналістів.
86. Націоналістичний повстанський рух у 1942–1944 рр.
87. Переломний етап Другої світової війни й звільнення радянськими військами території України.
88. Зміни повоєнних кордонів СРСР і УРСР на Кримській та Потсдамській конференціях. Повоєнне врегулювання кордонів УРСР з Чехословаччиною, Польщею та Румунією. Польсько-український обмін населенням.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Модерна історія України» складається з п'яти розділів, які в цілому висвітлюють історичні процеси на українських землях останньої треті XVIII – початку XX ст.

Розділ 1. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – на початку XX ст.

Розділ 2. Українські землі в складі Російської імперії. Культура України.

Розділ 3. Україна в період Першої Світової війни та Української національної революції.

Розділ 4. Україна в інтервоєнний період.

Розділ 5. Україна під час Другої Світової війни.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Розділ 1. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – на початку XX ст.

Тема 1.1. Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії, остання третина XVIII – перша половина XIX ст.

Включення західноукраїнських земель до складу держави Габсбургів. Зміни кордонів західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії на початку XIX ст. Адміністративний устрій і населення. Реформи австрійського просвітницького абсолютизму та суспільне життя на західноукраїнських землях. Соціально-економічний розвиток Галичини, Північної Буковини та Закарпаття. Селянський рух. Польський національний рух у Галичині. Повстання 1846 року. Національне відродження: діяльність Івана Могильницького, «Руська трійця», «Становище русинів у Галичині».

Тема 1.2. Західноукраїнські землі під час «Весни народів».

«Весна народів»: загальна характеристика. Діяльність польських та українських громадських демократичних інституцій у 1848 р. Вибори до рейхстагу та діяльність у ньому русинських послів. Повстання у Львові. Участь русинів у придушенні Угорського повстання.

Тема 1.3. Західноукраїнські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.

Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель. Наслідки «Весни народів» і державна політика на західноукраїнських землях в 1850–1860-ті роки. Суспільно-політичне життя краю в 1860–1880-ті роки. Формування та діяльність західноукраїнських партій. Урядові реформи початку XX ст. та участь українців-русинів у політичних процесах імперії.

Розділ 2. Українські землі в складі Російської імперії. Розвиток культури України в імперський період її історії.

Тема 2.1. Наддніпрянщина у дореформений період: адміністративно-територіальні зміни та соціально-економічний розвиток.

Ліквідація царатом автономії українських земель та впровадження загальноімперського устрою. Експансія Російської імперії у Північному Причорномор'ї. Розділи Речі Посполитої та включення правобережних земель до складу Російської імперії. «Просвітницький абсолютизм» Катерини II та реалізація її реформ на українських землях. Адміністративний апарат та право Російської імперії. Внутрішня політика Миколи I. Селянство України. Україна в системі міжнародних відносин наприкінці XVIII – на початку XIX ст. Суспільно-політичний і соціально-економічний розвиток.

Тема 2.2. Суспільно-політичне життя на території Наддніпрянщини у дореформену добу.

Селянський і робітничий рух. Масонство в Україні. Рух декабристів. Повстання Чернігівського полку. Вільнодумство в навчальних закладах. Польський національний рух на теренах Наддніпрянщини. Кирило-Мефодіївське товариство.

Тема 2.3. Наддніпрянщина у другій половині XIX – на початку XX ст.: реформи й соціально-економічний розвиток.

Кримська війна та її наслідки. Наростання революційної кризи й підготовка Селянської реформи. Селянська реформа: зміст, органи селянського самоврядування, наділення хліборобів землею, викупна операція. Реформи модернізації 1860–1870-х років: фінансова, земська, міська, судова, військова, освітня. Контрреформи 1880–1890-х років. Економічний розвиток: транспорт, сільське господарство, індустрія, монополії, торгівля. Суспільні зміни: буржуазія й пролетаріат, майнове розшарування селянства, інтелігенція. Національний склад населення.

Тема 2.4. Суспільно-політичне життя Наддніпрянщини, 1856–1904 рр.

Український національний рух: хлопомани, громадський рух, Братство тарасівців, студентські громади, політизація національного руху, українські партії. Польський національний рух: таємні товариства, повстання 1863–1864 рр., польський лівий рух. Російський визвольний рух: Харківсько-Київське таємне товариство, шістдесятники, «Земля і воля», народництво, Чигиринська змова, «Земля і воля» II, «Чорний переділ», «Народна воля», ліберальний рух, поширення марксизму в Україні, РСДРП, есери. Єврейський політичний рух: становище євреїв у Російській імперії, єврейські погроми в Україні, Бунд, Поалей Ціон. Кримсько-татарський національний рух. Селянські виступи. Робітничий рух. Громадська активність студентства.

Тема 2.5. Україна в період Першої Російської революції та Третьочервневої монархії.

Причини й етапи революції. Перший період революції. Другий період революції. Третій період революції. Російські політичні партії й революція. Український національний рух під час революції. Режим Третьочервневої монархії. Столипінська аграрна реформа та її наслідки. Економічний розвиток України в 1907–1914 рр.

Тема 2.6. Культура України XIX – початку XX ст.

Загальні тенденції розвитку української культури. Освіта: реформування, нижча, середня й вища освіта, жіноча освіта. Наука: точні й природничі науки, винахідництво, науки гуманітарного циклу. Преса й книговидавництво. Література: загальні тенденції розвитку, українське письменництво романтичної доби літератури, Тарас Шевченко, українська класична література другої половини XIX – початку XX ст. Театр: формування національного театру, діяльність Марка Кропивницького, Михайла Старицького та Івана Карпенко-Карого. Музика: творчість Семена Гулака-Артемовського, Миколи Лисенка, Миколи Леонтовича та інших композиторів; українські оперні виконавці. Образотворче мистецтво: Іван Сошенко, Василь Штернберг, Тарас Шевченко, Микола Мурашко та інші вітчизняні митці. Архітектура: ландшафтні парки, класицизм, історичні стилі, модерн, еклектика, Владислав Городецький і Олексій Бекетов.

Розділ 3. Україна в період Першої світової війни та Української національної революції.

Тема 3.1. Україна в роки Першої світової війни.

Причини й характер Першої світової війни. Українське питання в європейській геополітиці. Початок війни. Український театр військових дій: кампанії 1914, 1915, 1916 років. Організація тилу: евакуація цивільних осіб, волонтерський рух, допомога фронту земських і міських органів самоврядування, мілітаризація економіки. Загострення соціально-економічної ситуації. Страйковий і селянський рух. Наростання антивоєнних настроїв на фронті й в тилу. Діяльність українських політичних та громадських організацій під час війни. Українські січові стрільці та інші українські збройні формування на боці країн Четвертного блоку.

Тема 3.2. Українська національна революція: доба Центральної Ради.

Складання революційної ситуації. Лютнева революція в Петрограді й повалення монархії. Створення революційних структур влади: інститути губернських і повітових комісарів, громадські комітети, ради робітничих і солдатських депутатів. Утворення та діяльність Центральної Ради України. Українські політичні партії в революції: програми та тактика. Всеукраїнський національний конгрес. Українізація військових частин. І Універсал. Формування автономних органів влади. II Універсал та його наслідки. Більшовицький переворот у Петрограді. Київське збройне повстання та установлення контролю ЦРУ над Києвом. Проголошення Української Народної Республіки. Державотворчі заходи УНР. Війна Радянської Росії

проти УНР. Переговори УНР із країнами Четвертного блоку в Бресті. Проголошення незалежності УНР. Радянській наступ в Україні в січні-лютому 1918 року. Окупація України німецько-австро-угорськими військами. Відновлення юрисдикції УНР в межах України.

Тема 3.3. Українська національно-демократична революція: доба Української Держави.

Підготовка та здійснення державного перевороту 29 квітня 1918 р. Проголошення Української Держави. Реорганізація органів центральної та місцевої влади. Внутрішня політика Гетьманату. Зовнішня політика Гетьманату. Формування та діяльність Українського національно-державного союзу / Українського національного союзу. Радянська підпільна діяльність на території Української Держави.

Тема 3.4. Українська національно-демократична революція: доба Директорії.

Завершення Першої світової війни та вплив поразки Німеччини на зовнішньо- та внутрішньополітичну ситуацію в Україні. Підготовка та реалізація антигетьманського повстання. Реставація УНР. Реорганізація державних органів влади та внутрішня політика Директорії. Трудовий конгрес. Другий радянський наступ в Україні. Проголошення Української Соціалістичної Радянської Республіки. Політика воєнного комунізму. Отаманщина. Наступ білогвардійських військ і Дієвої армії УНР. Режим Збройних сил Півдня Росії. Третій радянський наступ в Україні. Перший зимовий похід армії УНР. Радянсько-польська війна. Розгром армії Врангеля. Боротьба радянських військ із махновщиною. Другий зимовий похід. «Холодноярська республіка».

Тема 3.5. Західноукраїнська народна республіка.

Загострення політичної кризи Австро-Угорщини. Польські та українські претензії на Галичину. Листопадовий чин. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки. Формування органів державної влади ЗУНР. Внутрішня та зовнішня політика ЗУНР. Акт злуки ЗУНР і УНР. Дрогобицька радянська республіка. Українсько-польська війна 1918–1919 рр.

Тема 3.6. Крим у 1917–1920 рр.

Двовладдя в Криму навесні-восени 1917 р. Кримсько-татарський національний рух. Таврійська губернська рада народних представників. Курултай і кримська Директорія. Перше установлення радянської влади в Криму. Таврійська Радянська Соціалістична Республіка. Німецька окупація Криму. Перший Кримський крайовий уряд. Другий Кримський крайовий уряд і Кримська радянська соціалістична республіка.

Розділ 4. Україна в інтервоєнний період.

Тема 4.1. Радянська Україна у 1920-ті роки.

УСРР у складі радянської федерації. УСРР на міжнародній арені. Адміністративно-територіальні перетворення в УСРР. Політика українізації. Формування однопартійної системи. Внутрішньопартійна боротьба в КП(б)У. Загострення кризи радянської економіки на початку 1920-х років. Голод 1922–1923 рр. Нова економічна політика: сутність, промисловість, сільське господарство, торгівля, відновлення економічного потенціалу України, згорання НЕПу.

Тема 4.2. Сталінська модернізація й Україна.

Індустріалізація: причини, джерела фінансування, суперечливий характер, економічний ефект та соціальні зміни, негативні наслідки. Колективізація: причини, організація, додання опору селян. Голод 1932–1933 рр. Економічні та соціальні наслідки суцільної колективізації. Сталінізм: специфіка радянського тоталітарного ладу, фальсифіковані процеси, масові репресії. Українська радянська державність у 1930-ті роки. Крим у міжвоєнний період.

Тема 4.3. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період.

Західна Волинь і Галичина у складі Польщі: політичний статус, українське питання в II Речі Посполитій, режим санації, пацифікації, репресії проти політичної опозиції, економічний розвиток, осадники, становище трудящих. Український національний рух і українські партії II Речі Посполитої. Організація українських націоналістів. Українські землі під владою королівської Румунії: Хотинське повстання, адміністративно-територіальний устрій українських територій в Румунії, національна політика Румунії, економічний розвиток українських територій, політичні організації українців, Татарбунарське повстання. Спроби самовизначення українців Закарпаття в 1918–1919 роках. Версальська система і Закарпаття. Політичне життя Закарпаття в складі Чехо-Словаччини. Економічний розвиток Закарпаття. Карпатська Україна.

Тема 4.4. Культура та релігійне життя України у міжвоєнний період.

Основні тенденції культурного розвитку українського радянського суспільства. Специфіка розвитку культури на західноукраїнських землях. Розвиток освіти в УСРР / УРСР та на західноукраїнських землях. Наука. Музичне та театральне мистецтво. Образотворче мистецтво. Архітектура. Становище духовного життя на західноукраїнських землях. Українська Автокефальна Православна Церква. Атеїстичних рух радянської України. Репресії проти духовенства. Конфіскація церковного майна та руйнація об'єктів церковної архітектури.

Розділ 5. Україна під час Другої світової війни.

Тема 5.1. Україна на початковому етапі Другої світової війни.

Причини та передумови Другої світової війни. Українське питання напередодні Другої Світової війни. Пакт Молотова-Ріббентропа. Початок Другої світової війни. «Золота осінь» Галичини та Волині. Приєднання українських земель до складу УРСР в 1939–1940 рр. Радянізація західноукраїнських областей. Сталінський терор у західноукраїнських областях. Діяльність Українського національного комітету на окупованій німцями території.

Тема 5.2. Початок Німецько-радянської війни. Нацистський окупаційний режим і Рух Опору на окупованих землях.

План «Барбароса» та підготовка до його реалізації. Наступ армій країн Осі на території України в 1941–1942 рр. Спроби відновлення української державності влітку 1941 року. Окупаційний режим: план «Ост», організація окупаційної влади, адміністративно-територіальний поділ України в межах світу « нової Європи », економічне виснаження території, трудова мобілізація населення, репресії. Колабораціонізм. Радянське та націоналістичне підпілля в нацистському тилу. Партизанський рух. Формування та діяльність Української Повстанської Армії.

Тема 5.3. Відновлення радянської влади на території України в 1942–1944 рр.

Корінний перелом у Другій світовій війні та початок звільнення території України. Німецький контрудар у лютому-березні 1943 р. Курська битва та звільнення Лівобережжя. Битва за Київ. Кримська наступальна операція. Депортація кримли, болгар і греків Криму в травні-червні 1944 року. Наступ радянських військ на Правобережжі й завершення звільнення території України. Людські та матеріальні збитки України за період війни. Початок відновлення народного господарства України.

Тема 5.4. Культурне та духовне життя України в роки Другої світової війни.

Державне регулювання сфери культури в період війни. Мобілізація науки, літератури та мистецтва на потреби війни. Війна у творах українських митців в Україні та евакуації. Становище культури України під час окупації. Позиція православної та греко-католицької церков під час війни. Церковне життя під час окупації. Переміни у відносинах радянської держави та церкви.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.	Екзамен
Розділ 1. Історія релігії на українських землях до XVII ст.						
Тема 1.1 Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії, остання третина XVIII – перша половина XIX ст.	19	4	4		11	
Тема 1.2 Західноукраїнські землі під час «Весни народів»	13	2	2		9	
Тема 1.3 Західноукраїнські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	19	2	4		11	
Розділ 2. Українські землі в складі Російської імперії. Розвиток культури України в імперський період її історії						
Тема 2.1 Наддніпрянщина у дореформений період: адміністративно-територіальні зміни та соціально-економічний розвиток	16	2	4		10	
Тема 2.2 Суспільно-політичне життя на території Наддніпрянщини у дореформену добу	14	2	2		10	
Тема 2.3 Наддніпрянщина у другій половині XIX – на початку XX ст.: реформи й соціально-економічний розвиток	17	2	4		11	
Тема 2.4 Суспільно-політичне життя Наддніпрянщини, 1856–1904 рр.	16	2	4		10	
Тема 2.5 Україна в період Першої російської революції та Третьочервневої монархії	14	2	2		10	
Тема 2.6 Культура України XIX – початку XX ст.	22	2	4	2	12	
Екзамен						2
Розділ 3. Україна в період Першої світової війни та Української національної революції						
Тема 3.1 Україна в роки Першої світової війни	10	2	2		6	
Тема 3.2 Українська національна	11	2	2		7	

революція: доба Центральної Ради						
Тема 3.3 Українська національно-демократична революція: доба Української Держави	10	2	2		6	
Тема 3.4 Українська національно-демократична революція: доба Директорії	11	2	2		7	
Тема 3.5 Західноукраїнська народна республіка	10	2	2		6	
Тема 3.6 Крим у 1917–1920 рр.	8		2		6	
Розділ 4. Україна в інтервоєнний період						
Тема 4.1 Радянська Україна у 1920-ті роки	11	2	2		7	
Тема 4.2 Сталінська модернізація й Україна	11	2	2		7	
Тема 4.3 Західноукраїнські землі у міжвоєнний період	11	2	2		7	
Тема 4.4 Культура та релігійне життя України у міжвоєнний період	12	2	2		8	
Розділ 5. Україна під час Другої світової війни						
Тема 5.1 Україна на початковому етапі Другої світової війни	10	2	2		6	
Тема 5.2 Початок Німецько-радянської війни. Нацистський окупаційний режим і Рух Опору на окупованих землях	11	2	2		7	
Тема 5.3 Відновлення радянської влади на території України в 1942–1944 рр.	10	2	2		6	
Тема 5.4 Культурне та духовне життя України в роки Другої світової війни	14	2	4	2	8	
Екзамен						2
Усього годин	300	48	60	2	188	2

7.3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії, остання третина XVIII – перша половина XIX ст.	4
2	Західноукраїнські землі під час «Весни народів»	2
3	Західноукраїнські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	2
4	Наддніпрянщина у дореформений період: адміністративно-територіальні зміни та соціально-економічний розвиток	2
5	Суспільно-політичне життя на території Наддніпрянщини у дореформену добу	2
6	Наддніпрянщина у другій половині XIX – на початку XX ст.: реформи й соціально-економічний розвиток	2
7	Суспільно-політичне життя Наддніпрянщини, 1856–1904 рр.	2
8	Україна в період Першої Російської революції та Трьохчверневої монархії	2
9	Культура України XIX – початку XX ст.	2
10	Україна в роки Першої світової війни	2
11	Українська національна революція: доба Центральної Ради	2
12	Українська національно-демократична революція: доба Української Держави	2
13	Українська національно-демократична революція: доба Директорії	2
14	Західноукраїнська народна республіка	2
15	Радянська Україна у 1920-ті роки	2
16	Сталінська модернізація й Україна	2
17	Західноукраїнські землі у міжвоєнний період	2
18	Культура та релігійне життя України у міжвоєнний період	2
19	Україна на початковому етапі Другої світової війни	2
20	Початок Німецько-радянської війни. Нацистський окупаційний режим і Рух Опору на окупованих землях	2
21	Відновлення радянської влади на території України в 1942–1944 рр.	2
Разом		44

7.4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії, остання третина XVIII – перша половина XIX ст.	4
2	Західноукраїнські землі під час «Весни народів»	2
3	Західноукраїнські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	2
4	Наддніпрянина у дореформений період: адміністративно-територіальні зміни та соціально-економічний розвиток	4
5	Суспільно-політичне життя на території Наддніпрянини у дореформену добу	2
6	Наддніпрянина у другій половині XIX – на початку XX ст.: реформи й соціально-економічний розвиток	4
7	Суспільно-політичне життя Наддніпрянини, 1856–1904 рр.	4
8	Україна в період Першої Російської революції та Третьочервневої монархії	4
9	Культура України XIX – початку XX ст.	4
10	Україна в роки Першої світової війни	2
11	Українська національна революція: доба Центральної Ради	2
12	Українська національно-демократична революція: доба Української Держави	2
13	Українська національно-демократична революція: доба Директорії	2
14	Західноукраїнська народна республіка	2
15	Крим у 1917–1920 рр.	2
16	Радянська Україна у 1920-ті роки	2
17	Сталінська модернізація й Україна	2
18	Західноукраїнські землі у міжвоєнний період	2
19	Культура та релігійне життя України у міжвоєнний період	2
20	Україна на початковому етапі Другої світової війни	2
21	Початок Німецько-радянської війни. Нацистський окупаційний режим і Рух Опору на окупованих землях	2
22	Відновлення радянської влади на території України в 1942–1944 рр.	2
23	Культурне та духовне життя України в роки Другої світової війни	4
Разом		60

7.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії, остання третина XVIII – перша половина XIX ст.	11
2	Західноукраїнські землі під час «Весни народів»	9
3	Західноукраїнські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	11
4	Наддніпрянина у дореформений період: адміністративно-територіальні зміни та соціально-економічний розвиток	10
5	Суспільно-політичне життя на території Наддніпрянини у дореформену добу	10
6	Наддніпрянина у другій половині XIX – на початку XX ст.: реформи й соціально-економічний розвиток	11
7	Суспільно-політичне життя Наддніпрянини, 1856–1904 рр.	10
8	Україна в період Першої Російської революції та Третьочервневої монархії	10
9	Культура України XIX – початку XX ст.	12
10	Україна в роки Першої світової війни	6
11	Українська національна революція: доба Центральної Ради	7
12	Українська національно-демократична революція: доба Української Держави	6
13	Українська національно-демократична революція: доба Директорії	7
14	Західноукраїнська народна республіка	6
15	Крим у 1917–1920 рр.	6
16	Радянська Україна у 1920-ті роки	7
17	Сталінська модернізація й Україна	7
18	Західноукраїнські землі у міжвоєнний період	7
19	Культура та релігійне життя України у міжвоєнний період	8
20	Україна на початковому етапі Другої світової війни	6
21	Початок Німецько-радянської війни. Нацистський окупаційний режим і Рух Опору на окупованих землях	7
22	Відновлення радянської влади на території України в 1942–1944 рр.	6
23	Культурне та духовне життя України в роки Другої світової війни	8
Разом		188

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник. К.: Академія, 2018. 720 с.
2. Борисенко В. Й. Курс української історії: 3 найдавніших часів до XX століття: Навч. посібник. К.: Либідь, 1998. 616 с.
3. Греченко В. А. Історія та культура України: підручник. Харків: [б. в.], 2017. 320 с.
4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX ст. К.: Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
5. Історія України / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін.; Під ред. В. А. Смолія. К.: Альтернативи, 1997. 424 с.
6. Іваненко В. В., Голуб А. І., Шевченко А. Ю. Історія Радянської держави (1917–1991 рр.): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2007. 575 с.
7. Калініченко В. В., Рибалка І. К. Історія України. Ч. 3. 1917–2003 рр.: підруч. для іст. ф-тів вищих навч. закл. Харків: ХНУ, 2004. 626 с.
8. Король В. Ю. Історія України: навч. посіб. К.: Академія, 2008. 496 с.
9. Литвин В. М. Історія України: підручник. К.: Наукова думка, 2011. 838 с.
10. Плохій С. Брама Європи. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 496 с.
11. Політична історія України: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / [Є. О. Бондарев, В. П. Горбатенко, В. В. Калініченко та ін.]. К.: Академія, 2001. 488 с.
12. Реєнт О. Соціально-економічні та політичні трансформації в Україні (кінець XVIII – перші десятиліття XX століття). У 2-х кн. – Кн. 1. К.: Інститут історії України, 2021. 846 с.
13. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX століття) / Гол. ред. Р. Стасюк. К.: Вид-во «Арій», 2016. 320 с.
14. Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917–1921 років / Гол. ред. Р. Стасюк. К.: Вид-во «Арій», 2016. 280 с.
15. Рибалка І. К. Історія України. Ч. 2: Від початку XIX ст. до лютого 1917 року: Підр. для іст. фак. вищих навч. закладів. Харків: Основа, 1997. 532 с.
16. Семененко В. І., Радченко Л. О. Історія України з прадавніх часів до сьогодення: навчальний посібник / за ред. М. І. Бондаренка. Харків: Торсінг, 2000. 493 с.
17. Сливка Ю. Ю. Політична історія України XIX – початку XXI ст. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2015. 641 с.
18. Солдатенко В. Ф. Українська революція. Історичний нарис. К.: Либідь, 1999. 975 с.
19. Соціально-економічні та політичні трансформації в Україні (кінець XVIII – перші десятиліття XX століття). У 2-х кн. – Кн. 2 / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2021. 818 с.

Додаткові:

1. Аркас М. М. Історія України-Русі. К.: Вища школа, 1991. 395 с.
2. Бачинська О., Чухліб Т. Козацька Україна після зруйнування Запорозької Січі (1775-1905). К.: Арій, 2021. 352 с.
3. Вегеш М. М., Віднянський С. В. Августин Волошин. Вид. 5-е, доопр., змін. / НАН України. Інститут історії України. Ужгород; Київ: РІК-У, Інститут історії України, 2022. 512 с.
4. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. К.: Заповіт, 1997. 344 с.
5. Від мурів до бульварів: творення модерного міста в Україні (кінець XVIII – початок XX ст.) / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова); НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2019. 608 с.
6. Віднянський С. В., Вегеш М. М. Августин Волошин і Карпатська Україна в історії українського державотворення / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2021. 372 с.
7. Водотика Т. Історії успіху: видатні українські бізнесмени XIX ст. Харків: Фоліо, 2020. 235 с.
8. Водотика Т. С. Культура підприємництва в містах Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.) / Наук. ред. Я. В. Верменич. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2018. 237 с.
9. Водотика Т. Простір можливостей: Україна в добу заліза та пари. К.: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2018. 240 с.
10. Волошин Ю. Українська православна церква в роки нацистської окупації (1941–1944). Полтава: б. в., 1997. 127 с.
11. Гуржій О. Україна в суспільно-політичних комбінаціях імперського уряду Росії (30–90-ті рр. XVIII ст.) / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2019. 205 с.
12. Даниленко В. М., Касьянов Г. В. Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-і роки). К.: Наук. думка, 1991. 96 с.
13. Даниленко В. М., Касьянов Г. В., Кульчицький С. В. Сталінізм на Україні: 20–30-ті роки. К.: Либідь, 1991. 344 с.
14. Довідник з історії України. А–Я / Інститут історичних досліджень Львівського національного ун-ту ім. Івана Франка / І. З. Підкова (ред.), Р. М. Шуст (ред.). 2-ге вид., доопрац. і доп. К.: Генеза, 2001. 1136 с.
15. Донік О. М. Купецтво України в імперському просторі (XIX ст.). К.: Інститут історії України НАН України, 2008. 271 с.
16. Дух Л. І. Історія України. Хронологічні таблиці: іст. факти, іст. постаті, документи, розвиток культури: [навч. довід.]. Харків: Навчальна література, 2017. 126 с.
17. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 752 с.
18. Іваненко В. В., Г. Г. Кривчик Історія української культури: навчальний посібник. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2010. 99 с.

19. Історія Української Православної Церкви / Д. Гордієнко, В. Клос, Ю. Мицик, І. Преловська. Харків: Фоліо, 2019. 244 с.
20. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. К.: Видавничий центр «Академія», 2002. 448 с.
21. Історія України: Українська РСР у 20–30-х рр. XX ст. Участь українського народу в боротьбі проти фашизму в період другої світової війни: конспект лекцій / [авт.-уклад. Л. Ю. Беренштейн [та ін.]. К.: НМК ВО, 1991. 71 с.
22. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин. К.: Наукова думка, 2013. 1056 с.
23. Історія українського війська. Вінніпег: Клуб приятелів української книжки, 1953. 832, V с.
24. Історія української культури: у п'яти томах / НАН України; головна ред. Б. Є. Патон [та ін.]. К.: Наукова думка, 2001–2011.
25. Капась І. А. Радянський рух Опору в Україні: організація, легітимація, меморіалізація (1941–1953 рр.) / Наук. ред. Т. В. Вронська. К.: К.І.С., 2016. 208 с.
26. Касьянов Г. В. Українська інтелігенція 1920–30-х років: соціальний портрет та історична доля. К.: Глобус; К.: Вік; Едмонт: Канадський інститут українських студій Альбертського університету 1992. 175 с.
27. Касьянов Г. В. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть: соціально-політичний портрет. К.: Либідь, 1993. 176 с.
28. Крижанівський О., Плохій С. Історія церкви та релігійної думки в Україні: у 3 кн. К.: Либідь, 1994. 334 с.
29. Крим в умовах суспільно-політичних трансформацій (1940–2015). Збірник документів і матеріалів. 2-е вид. / Упоряд.: О. Г. Бажан (керівник). К.: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2016. 1092 с.
30. Крип'якевич І. П. Історія України. Львів: Світ, 1990. 519 с.
31. Крушинський В. Ю., Левенець Ю. А. Історія України: події, факти, дати: довідник. К.: Зодіак – ЕКО, 1993. 174 с.
32. Кульчицький С. Росія і Україна в перший рік після повалення самодержавства: деконструкція більшовицького міфу про революцію / Відп. ред. В. Смолій. К.: Інститут історії України, 2021. 244 с.
33. Кульчицький С. В. УСРР в добу «воєнного комунізму» (1917–1920 рр.): Спроба побудови концептуальних засад реальної історії. К.: Ін-т історії України НАН України, 1994. 142 с.
34. Кульчицький С. В. УСРР в добу нової економічної політики (1921–1928 рр.): Спроба побудови концептуальних засад реальної історії. К.: Ін-т історії України НАН України, 1995. 204 с.
35. Магась В. О. «Бутит справжнім громадянином...»: суспільно-політичні організації в Наддніпрянській Україні у 1905–1917 рр.: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2020. 568 с.
36. Міська історія України: проблеми початкового датування: [науково-довідкове видання] / Я. Верменич, В. Дмитрук, С. Архипова. К.: Ін-т історії України НАН України, 2010. 139 с.
37. Мовчан О. М. Повсякденне життя робітників УСРР. 1920-ті рр. К.: Інститут історії України НАН України, 2011. 312 с.

38. Ніколайчук Д. Київська губернська адміністрація (1797–1917 рр.): функціонування та кадровий склад / Наук. конс. О. Реєнт. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2022. 335 с.
39. Оліцький В. О. Блаженні гнані за правду (репресії проти Православної церкви на Сумщині у 1920–1930-ті роки): монографія. Суми: Триторія, 2018. 242 с.
40. Павко А. І. Політичні партії, організації в Україні: наприкінці XIX – початок XX століття: зародження, еволюція, діяльність, історична доля. К.: Іван Федоров, 1999. 248 с.
41. Пиріг Р. Я. Відносини України і Центральних держав: нетипова окупація 1918 року. К.: Інститут історії України, 2018. 358 с.
42. Поле битви – Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Упоряд. К. Галушко. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 350 с.
43. Присяжнюк Ю. Українське селянство Наддніпрянської України: соціоментальна історія другої половини XIX – початку XX ст. Черкаси: Вертикаль, П. П. Кандич С. Г., 2007. 640 с.
44. Реєнт О. П., Сердюк О. В. Торговельний баланс України на початку XX ст. / Відп. ред. В. А. Смолій. К.: Інститут історії України, 2018. 237 с.
45. Реєнт О., Сердюк О. Чорносотенний рух у Російській імперії на початку XX ст. та у часи Першої світової війни і Україна. К.: Інститут історії України, 2020. 114 с.
46. Савченко В. А. Діяльність анархістських організацій в Україні у 1903–1929 рр.: історичний аспект та політична практика / Наук. ред. О. П. Реєнт. К.: Інститут історії України, 2017. 444 с.
47. Слабченко Є. А. Дипломатична історія України. К.: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2016. 493 с.
48. Солдатенко В. Ф. Українська революція: концепція та історіографія. К.: Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України»: Просвіта, 1997. 411 с.
49. Субтельний О. Україна: Історія: навч. посіб. К.: Либідь, 1993. 720 с.
50. Суспільство і влада в радянській Україні років непу (1921–1928). Колективна монографія. Том 1. Відп. ред. С. Кульчицький. К.: Інститут історії України НАН України, 2015. 656 с.
51. Україна. Друга світова війна. Енциклопедія. Словник / Ред. рада: В. А. Смолій (голова). К.: Інститут історії України, 2019. 130 с.
52. Україна в Другій Світовій війні: погляд з XXI ст. Документи і матеріали. У 2-х ч. – Ч. 1 / Ред. кол.: В. А. Смолій. К.: Наукова думка, 2020. 829 с.
53. Україна в Другій Світовій війні: погляд з XXI ст. Документи і матеріали. У 2-х ч. – Ч. 2 / Ред. кол.: В. А. Смолій. К.: Наукова думка, 2021. 1156 с.
54. Україна в історії Європи XIX – початку XXI ст.: історичні нариси / За ред. С. В. Віднянського. К.: Інститут історії України, 2020. 814 с.
55. Українська Держава – жорсткі уроки. Павло Скоропадський. Погляд через 100 років / Під заг. ред. К. Галушка; Авт. кол.: К. Галушко, Ю. Терещенко, І. Гирич, Г. Папакін, Т. Осташко, В. Лободаєв, С. Громенко, Є.

Пінак, А. Харук. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 336 с.

56. Українське століття (1921-2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / Відп. ред. В. Смолій; Наук. конс. Г. Боряк; Авт. кол.: Т. Водотика, В. Головка, Ст. Кульчицький, Л. Якубова. К.: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2021. 560 с.

57. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939). К.: Академперіодика, 2021. 620 с.

58. Федьков О. Українська соціал-демократична спілка: у пошуках ідейно-політичної ідентичності. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 600 с.

59. Хрестоматія з історії України / Упорядник та автор коментарів Уривалкін О. М. К.: КНТ, 2007. 520 с.

60. Хроніка української революції 1917–1921 рр. Науково-довідкове видання. – Ч. 1: 1917–1918 рр. / Авт. кол.: В. Верстюк (керівник), Г. Басара-Тиліщак, О. Бойко, О. Кудлай, О. Лупандін, Т. Осташко, Р. Тимченко, В. Скальський. К.: Інститут історії України, 2021. 532 с.

61. Шестопап М. Євреї на Україні. К.: Оріяни, 1998. 240 с.

62. Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917–1921 рр. Спомини і роздуми / Упоряд. В. Верстюк. К.: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2016. 512 с.

63. Шигаль Д. А. Історія держави і права України: посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2017. 249 с.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

1. Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і семінарських занять.

2. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, мультимедійний проектор, екран, колонки.